

Fjällvråk

Häcker sällsynt främst i fjälltrakterna men även mycket sällsynt över övriga delar av Norrland och till mellersta Dalarna under goda gnagarår häckar dock arten i stort antal i Norrlands skogslandskap. Under goda gnagarår förekommer den söderut till de nordligaste delarna av Svealand. Häcker oftast i risbon i klippbranter och i träd. Flyttfågel.

Rödlistestatus 2015: Nära hotad (NT)

Populationsutveckling:

1980–2012: minskning 50 % (fluktuerande)

2001–2012: stabil (fluktuerande)

Fågeldirektivet: Nej

Häckningsperiod: 20 april – 31 augusti

Ekologiska krav

Fjällvråken finns framför allt i fjälltrakterna, och häckar särskilt i klippbranter i gränsen mellan fjällbjörkskog och kalfjäll. Den häckar också i varierande omfattning i skogslandet i områden med gles, äldre barr- och blandskog och där det finns stora öppna myrmarker, hyggen eller liknande i närheten för födosök.

Häckningen sker i ett risbo som vråkarna bygger själva (ofta kan boet ha utnyttjats av flera olika arter, som korp, kungsörn, ormvråk). I fjällen placerar de oftast boet i en klippbrant, men det förekommer också häckningar i träd. Vid höga populationstätheter kan vråkarna stundom bygga boet på stora stenblock eller till och med på en liten kulle på marken. I skogslandet väljer de också klippor om sådana finns tillgängliga, men det är även vanligt att bona placeras i kraftigare träd, ofta tall men även gran. Ofta finns flera alternativa boplatser som paret väljer mellan.

Födan består i stort sett uteslutande av smådäggdjur. Jagar över öppna eller halvöppna marker, som kalfjäll, myrar eller hyggen. Häckning uteblir under dåliga gnagarår.

Äggläggning sker under maj och ungarna flyger ofta under andra halvan av juli. De är inte självständiga förrän i augusti.

Hänsyn vid skogsbruksåtgärder

Hänsyn tas mot alla boplatser (bon som används och alternativbon).

- Avstå från skogliga åtgärder inom 300 meter från boet under perioden 15 april–31 augusti. Detta gäller aktiva bon som inte ligger i bergbranter.
- Lämna en kantzon kring boplatser vid avverkning eller andra skogliga åtgärder. Som tumregel kan man säga att kantzonen ska vara så bred att boet inte syns väl från utanför

Foto: AW Anders Wirdheim

SOF-Birdlife förslag till Artvis vägledning

---

kantzonen (gäller inte bon i bergsbranter). Utanför själva kantzonen där skogen lämnas orörd eller i huvudsak orörd lämnar man hänsynsträd.

- Om möjligt utformas föryngringsavverkningar så att boet ligger kvar mot orörd skog.
- Undvik att dra skogsbilvägar inom 100 meter från boplatser.
- Spara träd (särskilt tallar) som har förutsättningar att bli framtida boträd för rovfåglar (grövre träd, helst med platt krona och gärna missformade toppar) i ostörda lägen, inklusive några sitt-träd) som hänsynsträd vid gallring och avverkning. Dessa måste sparas även vid kommande skogsbruksåtgärder!

Skogsvårdslagen säger

- Ta inte bort äldre vindfällen, högstubbar och torrakor, äldre träd vid ägo gränser och myrstackar, äldre lövträd (särskilt asp) i barrskog m.m., spara biologiskt värdefulla träd (SKSFS 7:8).
- Undvik skogsbruksåtgärder som kan skada hänsynskrävande miljöer, som t.ex. strand- och sumpskogar med naturskogskaraktär, äldre skog på uddar och öar, raviner, klyftor och blockmarker samt berg- och rasbranter, äldre hällmarksskog, äldre sandtallskogar, naturskogsrester, äldre trädbestånd med mycket hänglavar eller död ved (SKSFS 7:17).
- Lämna funktionella skyddszoner med träd och buskar mot hänsynskrävande miljöer, som rovfågelsbon m.m. (SKSFS 7:21).

Indikator på skyddsvärd skog

Arten indikerar generellt inte skyddsvärda skogsmiljöer.

Regional tillämpning

Fjällvråken häckar både mest regelbundet och i högst tätheter i fjälltrakterna, och är generellt mer sällsynt ju längre söderut och österut man kommer. Antalet varierar starkt mellan år. Hänsyn är särskilt viktig i landskapen i Svealand och södra Norrland samt i övriga Norrlands kustkommuner.

Tips på ytterligare åtgärder som gynnar arten

- Gör naturvårdsavsättningar i äldre skog i lämpliga områden för arten.
- Lämna sådana träd (särskilt tallar) som har förutsättningar för att fungera som framtida boträd för rovfåglar som hänsynsträd vid avverkningar. Förlägg gärna sådana åtgärder så att framtida konflikter med skogsbruk eller andra intressen minimeras (t.ex. i anslutning till bergsbranter).
- Kännedom om häckningslokaler för fjällvråk bör ej spridas.

Lästips

Artfakta för fjällvråk. <http://artfakta.artdatabanken.se/taxon/1021101>. ArtDatabankens webbplats,